

INTEGRATIE TWEEDE GENERATIE CHINEZEN

Toch niet echt Nederlands

Chinese Nederlanders doen al als kind alles om zo Nederlands mogelijk te zijn. Maar zolang Nederlanders juist de verschillen benadrukken, blijven die op z'n minst bestaan.

Door **Pay-Uun Hiu**

Poepphinees of spleetooi - nee, zo iets zullen ze hier niet gauw meer horen. Waarom ook? Chinese jongeren, of beter: jongeren met Chinese ouders, zijn Nederlands, voelen zich Nederlands, spreken Nederlands. Tweede generatie Chinezen gelden als de best geïntegreerde migrantengroep in Nederland. Ze zijn doorgaans hoog opgeleid, hebben goede banen en veroorzaken als groep geen problemen. Ze zien er alleen een beetje anders uit dan een doorsnee autochtone Nederlander.

Dat moet anno 2009, bijna honderd jaar nadat de eerste Chinezen ('pinda-Chinezen') in Nederland kwamen, toch geen probleem meer zijn. Toch blijkt juist dat uiterlijke verschil wel degelijk nog steeds een barrière te zijn, ontdekte antropologe Lilly Witte tijdens haar afstudeeronderzoek naar identiteitsvorming bij de tweede generatie Chinezen; kinderen uit Chinese ouders die in Nederland zijn geboren en opgegroeid. Zozeer dat het Tropentheater in Amsterdam woensdag een discussieavond wijdt aan de vraag in hoeverre Chinese jongeren zich als niet-Nederlands gestigmatiseerd voelen en of dat een succesvolle integratie in de weg staat.

'O jee, wat ga je doen?', was de reactie van haar docenten aan de Vrije Universiteit in Amsterdam toen Witte haar voornemen aankondigde onderzoek in de Chinese gemeenschap te gaan doen naar de vraag hoe het zit met de identiteitsvorming van de in Nederland geboren Chinese jongeren. Dat was al een eerste vooroordeel: die gemeenschap staat te boek als gesloten en behoorlijk ondoordringbaar. 'Het viel mee', zegt Witte nu. 'Ik had het geluk dat ik net tijdens het Chinese Nieuwjaar met mijn onderzoek begon en toen waren er heel

veel feesten en recepties waarvoor ik werd uitgenodigd en waar ik contacten kon leggen.'

Het eerste wat opvalt, is dat kinderen van Chinese ouders - Witte interviewde ze in de leeftijdsgroep van 20-45 jaar - zich in eerste instantie identificeren als Nederlands, of Nederlands-Chinees. En dat verbaasde de antropologe. 'Ik had niet verwacht dat ze het Nederlandse zo zouden benadrukken. In de studies die ik daarover heb gelezen, zeggen Turkse tweede generatie migranten dat ze Turks zijn, en Marokkanen identificeren zich in de eerste plaats als Marokkaans.'

De Chinese Nederlanders doen al als kind alles om zo Nederlands mogelijk te zijn. 'Nederlands is de norm en ze willen aan die norm voldoen. Ze willen normaal zijn en niet opvallen, ze willen niet anders zijn', aldus Witte. Wat niet echt lukt als er geregeld, hoe oprecht belangstellend ook, wordt gevraagd waar je vandaan komt ('nee echt, oorspronkelijk') en of je 'nog terug wilt'.

Tegenstrijdig genoeig is juist dat sterke verlangen 'erbij te horen' en niet buiten de groep te vallen een typisch Chinees kenmerk, een culturele erfenis die de kinderen als vanzelf van hun ouders meekrijgen. Confirmeren, respect hebben voor hoger geplaatsten, het collectief voor het individu - dat zijn de normen die ze van huis uit leren. Maar op school, op het werk, leren ze dan juist weer dat ze assertief moeten zijn, voor zichzelf moeten opkomen, een eigen mening moeten hebben. En daarin wordt hun anderszijn benadrukt, terwijl ze thuis niet met hun Nederlandse gedrag aan hoeven te komen.

Rond de puberteit zie je dan vaak een omslag, soms ook later als ze gaan studeren of hun eerste baan krijgen, constateert Witte. Ook dat is pa-

radoxaal, want ze keren zich - zoals iedere puber en adolescent - tot op zekere hoogte af van hun ouders. Maar in plaats van zich helemaal in de Nederlandse wereld te storten, gaan ze juist op zoek naar hun Chinese wortels en identiteit. Ook zie je een verschuiving in hun vriendenkring: ze zoeken meer aansluiting bij Nederlands-Chinese leeftijdsgenoten. Hoe geïntegreerd ze ook zijn, door die culturele erfenis tikt dat kleine beetje anders zijn zwaar aan. Hun Nederlandse vrienden begrijpen dat niet echt, hun ouders begrijpen het al helemaal niet, maar bij Nederlands-Chinezen voelen ze zich tussen gelijken.

Veel tweede generatie Chinezen hebben uiteindelijk het gevoel dat ze nooit volledig Nederlands kunnen zijn omdat ze toch altijd op het verschil in uiterlijk worden aangesproken en hun culturele erfenis soms een subtiele belemmering vormt. Discriminatie is een te zwaar woord, vindt Witte, er is geen sprake van een harde uitsluiting. Nederlandse Chinezen doen mee in de Nederlandse samenleving. Maar zolang Nederlanders juist de verschillen benadrukken, blijven die op z'n minst bestaan. 'Integratie moet echt van twee kanten komen', is haar conclusie.

Chinese Jongeren: een verborgen minderheid in Nederland? Thema-avond met diner, film en debat. Woensdag 2 december, start 17.30 uur. Soeterij Café, Tropentheater, Linnaeusstraat 2, Amsterdam. www.savan.nl/cineblend, 020-568820

Het verschil in uiterlijk blijkt nog steeds een barrière te zijn

'Discriminatie kan heel subtiel zijn'

Hong Tong Wu (37) groeide op in de Rivierenbuurt in Amsterdam-Zuid, studeerde wis- en natuurkunde en actuaariaat aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en heeft een zelfstandig adviesbureau voor levensverzekeringen en pensioenen. Hij is een van de initiatiefnemers en vaste presentatoren van Chinese Radio and Television, een vrijwilligersorganisatie die dagelijks Nederlands-Chinese programma's maakt en uitzendt.

Chinees of Nederlands?

'Ik heb het beste van twee werelden, zou ik zeggen. Maar als ik echt moet kiezen, dan toch Chinees. Daar kwam ik achter toen ik dit jaar naar

het vrouwenvoetbal tussen Nederland en China zat te kijken. Toen was ik toch wel erg voor China.

'Ook voor mijn Nederlandse vrienden blijf ik toch de Chinees onder hen. Als er iets is met China, of Tibet, of mensenrechten, dan komen ze naar mij toe en moet ik uitleggen en verantwoord worden wat daar gebeurt. Dan denk ik ook: waarom ik?'

'Ik merk dat sinds de economische opkomst van China de houding van mensen wel 180 graden gedraaid is. Maar de interesse is vooral zakelijk. Culturele interesse staat meer op de tweede plaats. Er is een enorme culturele kloof en daardoor kan discrimi-

minatie zo subtiel zijn dat mensen het zelf niet eens merken. Dat is geen kwestie van vijandigheid, het is meer dat er net als bij vrouwen een soort glazen plafond is. Er zijn heel veel hoog opgeleide, goed presterende Chinezen in het Nederlandse bedrijfsleven, maar er is er bijna geen een op het allerhoogste niveau.

'Dat is ook een van de redenen dat ik een eigen bedrijf ben begonnen en bijvoorbeeld ook veel Turkse ondernemers een eigen zaak hebben. Je zit niet in de hiërarchie. Je treedt buiten het systeem.'

'Ik voel me hartstikke Nederlands'

Giovanna Chen (29), geboren in Leeuwarden, groeide op in Steenwijk. Ze studeerde beleid, communicatie en organisatie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Ze is communicatieadviseur en ze is medeoprichter van het Chinese Politieke Integratie & Participatie Fonds, een van de organisatoren van de discussieavond over Chinese jongeren die woensdag (2 december) in het Tropentheater wordt gehouden.

Chinees of Nederlands?

'Beide. Ik ben in Nederland geboren en opgegroeid, ik voel me hartstikke Nederlands. Maar ik heb ook een Chinese oorsprong die ik van mijn

ouders heb geërfd en waar ik ook heel trots op ben, al heb ik dat ook een tijd genegeerd.

'Ik groeide op in Overijssel, waar ik weinig andere Chinezen kende. Ik zag er anders uit en werd daar snel op aangesproken. Als kind wil je erbij horen. Niet dat dat niet het geval was, ik voelde me thuis, had Nederlandse vrienden, maar ik had soms wel moeite een plek te vinden. Daardoor drukte ik mijn Chinese afkomst naar de achtergrond.

'Toen ik klein was, werd ik ook wel eens uitgescholden. Niet door mijn eigen vrienden, maar door anderen die ik niet kende. Ik kan me wel her-

inneren dat ik eens een keer ruzie had met een vriendinnetje en dat ze me toen uitschold voor stomme Chinees. Dat vond ik toen wel flauw. Ze had ook stomme bitch kunnen zeggen.

'Ik voel me niet gediscrimineerd, maar wel op sommige momenten geconfronteerd. Ik til er niet al te zwaar aan, maar ik laat dingen ook niet meer ongemerkt passeren. Als er bijvoorbeeld iemand weer eens 'ni hao' naar me roept, zeg ik 'ni hao' terug. Ik zie het maar zo: als iemand mij blijkbaar vriendelijk wil groeten, groet ik vriendelijk terug. Gewoon een positieve wending geven.'

Jongeren op de West-Kruiskade in Chinatown Rotterdam.

Foto Joost van den Broek / de Volkskrant